

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ АСИСТЕНТА ВЧИТЕЛЯ І ВИХОВАТЕЛЯ

Викладач: доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної педагогіки та спеціальної освіти Татьянчикова Ірина Володимирівна

Кафедра: соціальної педагогіки та спеціальної освіти (факультет СПП ЗНУ, корпус 8, вул. Гоголя, 118, ауд. 219) E-mail кафедри: socialped@ukr.net

E-mail викладача: i.tatyanchikova@gmail.com

Телефон кафедри: (061) 228-76-45

Інші засоби зв'язку з викладачем: *Viber, Telegram, Moodle*. Номер на сторінці курсу в *Moodle*

Освітня програма, рівень вищої освіти:		ЛОГОПЕДІЯ Бакалавр					
Статус дисципліни:		Нормативна					
Кредити ECTS	3	Навч. рік:	2022-23	Рік навчання	4	Тижні	12
Кількість годин	90	Кількість змістових модулів ¹	4	Лекційні заняття – 20 Практичні заняття – 20 Самостійна робота – 50			
Вид контролю:		екзамен					
Посилання на курс в Moodle			https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=14359				
Консультації: дистанційні – ZOOM, за попередньою домовленістю Запис на консультації через ел. пошту							

ОПИС КУРСУ

Курс «Організація роботи асистента вчителя і вихователя» пропонується студентам бакалаврату спеціальності 016 «Спеціальна освіта/Логопедія» четвертого року навчання. Курс призначений для актуалізації знань та вмінь студентів у галузі спеціальної освіти. Передбачається ознайомлення студентів із сучасними підходами до навчання і виховання дітей з ООП, з основним змістом і напрямками організації роботи асистента вчителя і вихователя в умовах інклюзивного освітнього середовища.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Організація роботи асистента вчителя і вихователя» є підготовка студентів до розв'язання актуальних питань спеціальної педагогіки, оволодіння ними методичними основами забезпечення навчально-виховного процесу в умовах спеціального закладу освіти з інклюзивною формою навчання учнів з особливими освітніми потребами із застосуванням сучасних новітніх технологій і досліджень. Студенти мають розуміти основні напрями організації та зміст роботи асистента вчителя і вихователя з урахуванням особливостей учнів із психофізичними порушеннями.

Завдання курсу: визначення теоретичних складових та практичної реалізації педагогічної системи забезпечення асистентом учителя та вихователем навчально-виховного процесу в спеціальному закладі освіти з інклюзивною формою навчання на основі творчого і продуктивного розв'язання студентами корекційно-виховних завдань; сприяння формуванню готовності студентів до дослідницької роботи у галузі спеціальної педагогіки.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

<i>Заплановані робочою програмою результати навчання</i>	<i>Методи і контрольні заходи</i>
--	-----------------------------------

¹ 1 змістовий модуль = 15 годин (0,5 кредита ECTS)

та компетентності	
<p>Результати навчання:</p> <p>РН2 Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти</p> <p>РН3 Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.</p> <p>РН10. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.</p> <p>РН17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації</p> <p>Компетентності:</p> <p>ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами, зокрема з порушеннями мовленнєвого розвитку.</p> <p>СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.</p> <p>СК-6. Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з інвалідністю, в тому числі, і з порушеннями мовленнєвого розвитку в різних типах закладів.</p> <p>СК-17. Здатність залучати та доцільно використовувати ресурси у наданні корекційної, педагогічної та соціальної допомоги, підтримки сім'ям, дітям, молоді з особливими освітніми потребами.</p>	<p>Методи навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - лекційні методи (лекція-пояснення, лекція-дискусія, лекція-презентація, тощо); - діалогічні методи (інтерактивні заняття, інтелектуальні розминки, заняття з елементами тренінгу та ін.); - проблемно-пошукові методи (аналіз ситуацій, метод проєктів, обговорення, пошук); - дослідницькі методи (проведення досліджень теоретичного та емпіричного характеру); <p>Контрольні заходи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - тестування; - усні та письмові опитування; - перевірка письмових робіт студентів (есе, довідки, порівняльні характеристики, реферати, тощо); - перевірка текстів щодо дотримання технічних вимог; - перевірка доповідей/презентацій, що розкривають певні питання; - перевірка творчих робіт.

ОСНОВНІ НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Презентації лекцій, плани практичних занять, методичні рекомендації до виконання індивідуальних та групових завдань розміщені на платформі Moodle

Моя мета – створити комфортне середовище для вашого навчання. Протягом семестру я очікую від вас постійного зворотного зв'язку (ваші запитання, відгуки, критика та пропозиції сприятимуть удосконаленню курсу). Передбачається, що наш з вами діалог буде здійснюватися під час аудиторних занять та на платформах Moodle або Zoom, а також додатково ви можете використовувати електронну пошту, Viber, (номер на сторінці курсу в Moodle).
Під час листування, особливо на початку навчання, вкажіть номер групи та назву дисципліни. І, звичайно, власне ім'я та прізвище. Ваша робоча адреса електронної пошти має містити ваші справжні прізвище та ім'я. Ця вимога пов'язана з великою кількістю студентів, з якими викладач веде листування протягом семестру.
Якщо у вас виникають складнощі при виконанні завдань, обов'язково звертайтеся до мене, не чекайте кінця семестру. Разом ми будемо вирішувати ваші проблеми.
У кожного завдання передбачено певний дедлайн. Терміни виконання завдань ви побачите на сторінці курсу в Moodle (також він буде визначено на початку практичних занять). Якщо ви не встигаєте з поважних причин – ви маєте попередити викладача, і ми з вами домовимось про наступний дедлайн. Але не зволікайте, намагайтеся встигати виконувати запропоновані завдання вчасно.
При оформленні письмових робіт ви маєте викладати свої думки грамотно з дотриманням певних вимог щодо їх оформлення. Означені вимоги можна знайти на сторінці курсу в Moodle. При виконанні робіт дотримуйтесь <i>академічної доброчесності</i> (див. стор. 9).
Для успішного навчання, під час аудиторних або он-лайн занять, намагайтеся проявляти активність, брати активну участь в обговоренні проблемних питань; вносити свої пропозиції та ставити запитання.
Під час он-лайн занять мають бути увімкнені камери. Потурбуйтеся також про навушники та мікрофони. Он-лайн заняття будуть проводитися на платформі Zoom. Завчасно встановіть означений додаток на ваш пристрій. Бажано використовувати комп'ютер або ноутбук. Посилання на заняття ви будете отримувати на свої електронні адреси (посилання також буде прописано у розкладі занять).
Деякі завдання передбачають роботу в мікрогрупі. Це може бути від 2 до 5 учасників. Зверніть увагу – склад мікрогруп може бути довільний (за вашим бажанням) та нормований (за призначенням викладача). Під час роботи у мікрогрупі намагайтеся розподіляти обов'язки рівномірно. Доцільно обирати/призначати <i>відповідального</i> за виконання певного завдання. Це дасть вам можливість ефективно працювати в команді.
Свої оцінки (бали) ви можете побачити на сторінці курсу в Moodle (у вкладці «Цей курс» ви знайдете «Журнал оцінок»). Бали також будуть визначено на практичних заняттях з певними поясненнями щодо виконання завдань.
Додаткові бали можна отримати за наукову студентську роботу, яка передбачає проведення дослідження у межах тематики курсу та підготовку до публікації у наукових збірках або до участі у конкурсі студентських наукових робіт. Детальніше про наукову роботу можна дізнатися під час консультацій.

КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ

Поточні контрольні заходи (max 60 балів):

Поточний контроль здійснюється у ході повсякденної навчальної діяльності студентів: експрес-тестування під час аудиторних занять; термінологічні диктанти; виконання практичних завдань (доповіді; робота в мікрогрупах); усні відповіді; контрольні тестування по закінченню вивчення розділів.

При наявності 35 балів поточного контролю, студент допускається до підсумкового контролю. Якщо студент із поважних причин пропустив заняття, для відпрацювання матеріалу йому

пропонується виконання пропущених завдань (теоретичних та практичних), що фіксується у вигляді конспекту та проводиться усне опитування щодо вивчених тем.

Підсумкові контрольні заходи (max 40 балів):

Підсумковий контроль – здійснюється після завершення вивчення курсу.

Практична частина екзамену (max 20 балів) Творче завдання передбачає складання програми корекційної роботи для дитини певного віку.

Теоретична частина - підсумкове тестування (max 20 балів).

РОЗКЛАД КУРСУ ЗА ТЕМАМИ І КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

№ змістово го модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1.	Теоретичне завдання – тестування	<p>Питання для підготовки:</p> <p><i>Історичні передумови інклюзивного підходу до навчання дітей з особливими потребами.</i> Ставлення до осіб з вадами розвитку в європейських країнах і США. Основні принципи надання інклюзивних послуг у США. Впровадження інклюзивної освіти в Італії, Австрії, Німеччині. Ставлення суспільства до інклюзії: нові погляди.</p> <p><i>Організація і сутність інклюзивного навчання.</i> Рівність прав людей на здобуття освіти. Нова система освіти – «дитиноцентризм». Інклюзивна освіта як сучасна освітня парадигма. Основне завдання і принципи інклюзивної освіти. Своєрідність інклюзивної освіти. Основні принципи взаємодії вчителя з учнями з особливими освітніми потребами (ООП).</p> <p><i>Системоутворюючі фактори інклюзивної освіти:</i> системний, аксіологічний, середовищний, командний, кондуктивний, особистісно-зорієнтований підходи, їх особливості.</p> <p><i>Сучасна концепція спеціальної освіти.</i> Основні напрями і сутність сучасної концепції спеціальної освіти (особистісно-зорієнтований підхід, гуманізація навчання, соціалізація особистості, інклюзивна форма навчання дітей з ООП). Нова філософія освіти.</p>	Тестування передбачає надання відповідей на 10 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів	5

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЗВА ФАКУЛЬТЕТУ
Силабус навчальної дисципліни

	<p><i>Практичне завдання – визначити основні напрями реформи спеціальної освіти, нової Концепції спеціальної освіти; підготувати таблицю «Базові нормативно-правові акти щодо спеціальної та інклюзивної освіти (назва документу, дата прийняття, характеристика); підготувати таблицю щодо базових нормативно-правових документів в Україні (схема та ж сама)</i></p>	<p>Вимоги до виконання та оформлення: авторський текст обсягом до 4-5 тис. знаків з пробілами. Текст виконаного завдання надсилається на відповідну сторінку у Moodle . Обов'язково – посилання на використані джерела. https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=14359</p>	<p>Максимальна кількість балів (5 бали) нараховується за такими критеріями: - своєчасність виконання (1 б.); - повнота розкриття теми (1 б.); - дотримання логіки викладу матеріалу (1 б.); - творчий підхід до розкриття теми (2 б.)</p>	5
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	3			15
2.	<p>Теоретичне завдання – тестування</p>	<p><i>Питання для підготовки:</i> Створення оптимальних умов для становлення особистості дитини в інклюзивному освітньому середовищі. Особливості сучасної системи освіти</p>	<p>Тестування передбачає надання відповідей на 10 запитань. Кожна правильна</p>	5

		<p>щодо докорінного переосмислення її мети і завдань. Спеціальний заклад освіти – основна ланка цілеспрямованої спеціалізації учнів з ООП. Взаємодія і співпраця педагогів-професіоналів. Робота з батьками, що виховують дитину з ООП.</p> <p>Пріоритетні напрями сучасного розвитку спеціальної освіти. Основна ідея соціальної інклюзії: від інтегрування в освітній заклад – до інтегрування в суспільство. Особливості, сутність, завдання та принципи психолого-педагогічного супроводу. Створення оптимальних умов для становлення особистості дитини з ООП.</p> <p>Основні завдання і принципи психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП. Комплексна реалізація психолого-педагогічної допомоги дітям з ООП. Етапи і напрями психолого-педагогічного супроводу дітей з ООП.</p> <p>Основні етапи організації психолого-педагогічного супроводу дітей з ООП. Напрями здійснення психолого-педагогічного супроводу: психолого-педагогічна діагностика дітей, підтримка батьків, робота з учнівським колективом, надання фахової підтримки педагогам, консультування</p>	<p>відповідь оцінюється у 0,5 балів</p>	
	<p><i>Практичне завдання – підготувати (з досвіду роботи вчителя) розкриття питання «Створення доступного освітнього середовища для впровадження інклюзивного навчання»; підготувати зміст соціально-педагогічного</i></p>	<p>Вимоги до виконання та оформлення: авторський текст обсягом до 4-5 тис. знаків з пробілами. Текст виконаного завдання надсилається на відповідну сторінку у Moodle . Обов'язково – посилання на використані джерела. https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=14359</p>	<p>Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями:</p> <ul style="list-style-type: none"> - своєчасність виконання (1 б.); - розкриття актуальності (1 б.) - науковий стиль написання (1 б.); - дотримання вимог до оформлення (1 б.) - виступ на практичному занятті (16.) <p>Вимоги до</p>	<p style="text-align: center;">5</p> <p style="text-align: center;">5</p>

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЗВА ФАКУЛЬТЕТУ
Силабус навчальної дисципліни

	супроводу дитини з ООП в умовах ІОС		оформлення у пам'ятці на сторінці в Moodle	
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	3			15
3	Теоретичне завдання – тестування	<p><i>Питання для підготовки:</i></p> <p><i>Новітні підходи до підготовки спеціальних педагогів в умовах функціонування інклюзивного освітнього середовища. Нові ідеї та підходи до професійної підготовки здобувачів вищої освіти зазначеного профілю. Профіль педагогів інклюзивної освіти. Ключові поняття педагогічної праці фахівця інклюзивного освітнього середовища. Робота фахівців психолого-педагогічного профілю в умовах інклюзивного освітнього середовища. Основні умови роботи фахівців у спеціальному закладі освіти. Компоненти якісного інклюзивного середовища: просторово-предметний, змістовно-методичний, комунікативно-організаційний, їх особливості і сутність.</i></p> <p><i>Асистент учителя і асистент дитини з особливими освітніми потребами. Індивідуальний супровід дитини з ООП. Асистент дитини (тьютор), його основні завдання і функції. Асистент вчителя, його основні завдання і функції.</i></p> <p><i>Спільна робота вчителя та асистента вчителя в умовах інклюзивного освітнього середовища. Основні функції вчителя та асистента вчителя, порівняння їх діяльності. Педагогічний супровід асистента вчителя.</i></p> <p><i>Методичні рекомендації педагогам (асистенту вчителя) закладів спеціальної освіти щодо удосконалення роботи з дітьми з ООП. Основні напрями, новітні стратегії, сучасні технології щодо оптимізації навчально-виховного процесу в інклюзивному освітньому середовищі. Перехід до інклюзивної освіти – пріоритетний</i></p>	Тестування передбачає надання відповідей на 10 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів	5

		<p>напрям розвитку національної освіти. Перетворення життя людини поза суспільством на повноцінне життя в соціумі.</p> <p><i>Сутність і основні функції індивідуальної програми розвитку дитини з ООП.</i> Основні складові індивідуальної програми розвитку (ІПР) дитини з ООП. Участь батьків в складанні ІПР для своєї дитини. Умови перегляду ІПР. Урахування критеріїв розвитку дитини з ООП в процесі розроблення ІПР. Індивідуальна навчальна програма, індивідуальний навчальний план.</p>		
	<p><i>Практичне завдання – підготувати звіт щодо вивчення педагогічного досвіду асистента вчителя в умовах спеціального закладу з інклюзивною формою навчання; підготувати таблицю-схему з визначенням основних функцій і напрямів роботи педагогів СЗО (вчителя, асистента вчителя, вихователя, психолога, соціального педагога)</i></p>	<p>Вимоги до виконання та оформлення: авторський текст обсягом до 4-5 тис. знаків з пробілами. Текст виконаного завдання надсилається на відповідну сторінку у Moodle . Обов'язково – посилання на використані джерела.</p>	<p>Максимальна кількість балів (4 бали) нараховується за такими критеріями:</p> <ul style="list-style-type: none"> - своєчасність виконання (1 б.); - повнота розкриття теми (1 б.); - дотримання логіки викладу матеріалу (1 б.); - творчий підхід до розкриття теми (1 б.). 	<p>5</p>
		<p>Вимоги до виконання та оформлення: Не менше 5 завдань. Текст виконаного завдання надсилається на відповідну сторінку у Moodle .</p>		<p>5</p>
<p>Усього за ЗМЗ</p>	<p>3</p>			<p>15</p>

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЗВА ФАКУЛЬТЕТУ
Силабус навчальної дисципліни

контр. заходів				
4	Теоретичне завдання – тестування	<p>Питання для підготовки:</p> <p><i>Головні напрями роботи вихователя в умовах спеціального закладу освіти. Основні концептуальні підходи щодо змісту виховної роботи у спеціальному закладі освіти. Головна мета, зміст, принципи, форми і методи виховної роботи у спеціальному закладі освіти. Основні напрями виховної роботи. Форми організації виховної роботи у спеціальному закладі освіти.</i></p> <p><i>Сучасні технології забезпечення соціалізації учнів з ООП. Пріоритетний напрям виховної роботи у спеціальному закладі освіти – соціальне зростання дитини з ООП, становлення її особистісних якостей та особистості загалом. Педагогічний вплив на дитину з ООП в процесі соціалізації. Основні компоненти педагогічного процесу: цільовий, організаційний, змістовий, методичний, результативний. Організаційні форми забезпечення соціалізації дитини з ООП.</i></p> <p><i>Шляхи оптимізації соціального становлення учнів з ООП у спеціальному закладі освіти. Головна педагогічна ідея спеціального становлення учнів з ООП. Напрями оптимізації соціалізації учнів в умовах спеціального закладу освіти. Ідея «незалежного життя» – ядро сучасної концепції програми соціалізації дитини з ООП.</i></p> <p><i>Організація виховання дитини з особливими потребами в умовах сім'ї. Співпраця з батьками – умова ефективного виховання дитини з ООП. Практичні рекомендації батькам щодо організації виховання дитини з ООП: права та обов'язки. Основні вимоги до організації виховання дитини з ООП в умовах сім'ї: важливі постулати.</i></p> <p><i>Поради педагогам щодо підвищення ефективності організації виховання дитини з ООП. Загальні поради щодо забезпечення психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП. Комплексний</i></p>	Тестування передбачає надання відповідей на 10 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів	5

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЗВА ФАКУЛЬТЕТУ
Силабус навчальної дисципліни

		системний характер організації виховної роботи.		
	<i>Практичне завдання – підготувати звіт на підставі аналізу досвіду роботи спеціальних шкіл щодо використання та розвитку особливостей та можливостей дітей у позакласній роботі; визначити основні напрями удосконалення соціального становлення учнів в умовах СЗО</i>	Вимоги до виконання та оформлення: авторський текст обсягом до 4 тис. знаків пробілами. Текст виконаного завдання надсилається на відповідну сторінку у Moodle	Максимальна кількість балів (10 балів) нараховується за такими критеріями: - своєчасність виконання (1 б.); - повнота розкриття теми (1 б.); - дотримання логіки викладу матеріалу (1 б.); - уміння розв'язати і пояснити кожен з видів практичних завдань (2 б.).	10
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	2			15
Усього за зістові модулі контр. заходів	11			60

Наприкінці семестру, під час екзаменаційно-залікової сесії проводиться підсумковий контроль – екзамен

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		

D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА

Основна:

1. Андрущенко В. П., Бех І. Д., Бурда М. І. [та ін.]. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні (друге видання) / за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ : Педагогічна думка, 2011. 304с.
2. Асистент учителя в інклюзивному класі: навч.-метод. посіб. / Н.М. Дятленко, Н. З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда / За заг. ред. М.Ф. Войцехівського. К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. 172 с.
3. Висоцька А. М. Організація позакласної виховної роботи в спеціальних навчальних закладах для дітей з розумовою відсталістю (5-10 класи) : метод. рек. / А. М. Висоцька. К.: ВГСПО «Нац. Асамблея інвалідів України», 2012. 106с.
4. Вчимося жити самостійно : навч.-метод. посіб. [для роботи з учнями випускних класів інтернатних закл.] / Ж. В. Петрочко, О. М. Безпалько, О. М. Денисюк та ін.; Держ. ін-т проблем сім'ї та молоді. К., 2002. 204с.
5. Глоба О.П. Регіональне реабілітаційне середовище як фактор соціалізації дітей і молоді з обмеженими психофізичними можливостями: монографія / О.П. Глоба. Краматорськ: ДДМА, 2011. 348с.
6. Глоба О. П. Про національну систему надання корекційно-реабілітаційних послуг в Україні. *Інклюзивна освіта: досвід і перспективи* : монографія. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. С. 76–88.
7. Засенко В.В. Спеціальна освіта: стан і пріоритети розвитку. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови: наук.- метод. зб. / за ред.: В.В.Засенка, А.А.Колупаєвої. К.: Науковий світ, 2010. С. 3-7.
8. Засенко В. В., Колупаєва А. А. Діти з особливими потребами: пріоритетні напрями державної політики України в галузі освіти, соціального захисту й охорони здоров'я. *Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання*. 2014. № 3. С. 20-29.
9. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально- методичний посібник / А. Колупаєва, Н. Софій, Ю. Найда / За заг. ред. Л. Даниленко. К.: 2007. 120-128 с.
10. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: Монографія / А. А. Колупаєва. К.: «Самміт-Книга», 2009. 180с. (Серія «Інклюзивна освіта»).

11. Колупаєва А.А. Стратегічні напрями сучасної освітньої політики України. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови: наук.-метод. зб. / за ред.: В.В.Засенка, А.А.Колупаєвої. К.: Науковий світ, 2010. С. 7-13.
12. Луценко І. Організація та нормативно-правові аспекти діяльності різнопрофільних фахівців в інклюзивному закладі/ І.Луценко // Особлива дитина: навчання та виховання. 2015. №2(74).
13. Малишевська І.А. Теоретико-методичні основи підготовки фахівців психолого-педагогічного профілю до роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища: Монографія. Умань: Видавець «Сочінський М.М.», 2018. 386с.
14. Малишевська І.А. Педагогічні технології інклюзивної освіти: навч.-метод. посібник. Умань: «ВПЦ» Візаві, 2016. 112с.
15. Мартинчук О.В. Підготовка фахівців зі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі: монографія / О.В. Мартинчук. – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 430с.
16. Миронова С.П. Робота фахівців з сім'ями, які виховують дітей з особливими освітніми потребами / С. П. Миронова//Актуальні питання корекційної освіти. 2017, № 9.
17. Набока О. Г., Татьянчикова І. В. Спеціальна освіта: сучасні підходи до підготовки фахівців для навчання дітей з особливими освітніми потребами. Ж. «Фізико-математична освіта». 27(1), 2021. С. 76-81.
18. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія. Підручник: у 2 кн. / Л. Е. Орбан-Лембрик. Чернівці: Книги – ХХІ, 2010. Кн. 1. 2010. 464 с.
19. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. К.: ТОВ «АГЕНСТВО Україна», 2019. 52с.
20. Спільне викладання в інклюзивному класі: метод. матер. / Укл. Софій Н.З. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 70 с.
21. Створення індивідуальної програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами : метод. посіб. / За заг. ред. Н. Софій. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 66 с.
22. Таранченко О.М. Соціокультурний контекст змін в освіті осіб з особливими потребами в Україні/ О.М.Таранченко // Особлива Дитина: навчання і виховання.№4 (80). 2016.
23. Таранченко О.М. Диференційоване викладання в інклюзивному класі: навч.-метод. посіб./ О.М.Таранченко, Ю.М.Найда. Київ: Видавнича група «АСК», 2012. 58с.
24. Татьянчикова І. В. Корекційно-розвивальна програма забезпечення соціалізації дітей з вадами інтелектуального розвитку в спеціальному навчальному закладі : метод. рек. практ. працівникам спец. загальноосвіт. шкіл / І. В. Татьянчикова. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2014. 163с.
25. Татьянчикова І. В. Соціалізація дітей з порушеннями інтелектуального розвитку: монографія / І. В. Татьянчикова. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2015. 381с.
26. Татьянчикова І. В. Соціалізація дитини з вадами розвитку: теорія, досвід, технології: монографія / І.В. Татьянчикова. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2017. 457с.

27. Тат'янчикова І. В. Спеціальна педагогіка з методикою викладання: методичні рекомендації для студентів магістерського рівня вищої освіти за спеціальністю – 016 Спеціальна освіта. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2019. 109с.
28. Тат'янчикова І. В. Історія, теорія і методологія спеціальної педагогіки: методичні рекомендації для студентів магістерського рівня вищої освіти за спеціальністю – 016 Спеціальна освіта. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2020. 133с.
29. Тат'янчикова І.В. Соціалізація дитини з особливими освітніми потребами: поради педагогам та батькам: методичні рекомендації педагогам спеціальних закладів освіти та батькам, які виховують дитину з особливими потребами. Слов'янськ: Видавництво Б.І.Маторіна, 2020. 161с.
30. Тат'янчикова І., Ширіна А. Сходінками інклюзивної освіти: науково-методичний посібник. Слов'янськ: Видавництво Б.І. Маторіна, 2021. 59с.
31. Тат'янчикова І. В., Ширіна А.В. Робота фахівців психолого-педагогічного профілю в умовах інклюзивного освітнього середовища. Сучасні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти: теорія, досвід, інновації: монографія / За заг. ред. проф. І.В.Тат'янчикової. Вип.4. Слов'янськ: Вид-во Б.І.Маторіна, 2021. 264с. (С. 155-171).
32. Тат'янчикова І. В., Ширіна А.В. Інклюзивна освіта як сучасна парадигма навчання дітей з особливими потребами. Інноваційна педагогіка: Науковий журнал. Вип. 36. ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій». Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. С.115-118.
33. Федоренко О.Ф. Інклюзивне навчання: оцінювання досягнень учнів з особливими освітніми потребами/ О.Ф. Федоренко //Особлива дитина: навчання і виховання. 2018. 68с.
34. ЮНЕСКО. Керівництво по інклюзії забезпечення доступу освіти для всіх.
35. Iryna Tatianchikova, Olena Kovshar, Svitlana Boiko. Impact of Psycho-Pedagogical Assistance in the Development of Socialization Skills for Children during Integration in Special Schools. (2020) Universal Journal of Educational Research, 8 (8), pp. 3387-3391.
36. Iryna Tatianchikova, Andrey Tatianchikov, Iryna Knyazheva, Svitlana Boiko. Correctional and educational technology of socialization of pupils at special secondary school. Revista inclusiones ISSN 0719-4706 Volumen 7-Numero Especial-Octubre / Diciembre 2020, pp. 156-169.

Додаткова:

1. Від науки – до практики: науково-методичний альманах / За заг. ред. проф. І.В.Тат'янчикової. Вип. 1. Слов'янськ: Вид-во Б.І.Маторіна, 2018. 107с.
2. Від науки – до практики: науково-методичний альманах / За заг. ред. проф. І.В.Тат'янчикової. Вип. 2. Слов'янськ: Вид-во Б.І.Маторіна, 2018. 101с.
3. Від науки – до практики: науково-методичний альманах / За заг. ред. проф. І.В.Тат'янчикової. Вип. 3. Слов'янськ: Вид-во Б.І.Маторіна, 2018. 103с.
4. Губар О. М. Сучасні підходи до індивідуального навчання дітей з особливими освітніми потребами /О. М. Губар // Збірник наукових праць Кам'янець-Поділ. нац. ун-ту ім. Івана Огієнка. Сер. Соціально-педагогічна / за ред.: О. В. Гаврилова, В. І. Співака. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2010. Вип. XV. С. 25–29.

5. Дефектологічний словник: навчальний посібник / За ред. В.І.Бондаря, В.М.Синьова. К.: МП «Лєся», 2011. 528с.
6. Колодяжна І.В. Інноваційні технології навчання у підготовці фахівців. Управління в освіті: Зб. матеріалів V Міжнар. наук.-прак. конференції, 14-16 квітня 2011р; Львів / відп. ред.. Л.Д.Кизименко. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. С.141-142.
7. Липа В.А. Психологические основы педагогической коррекции. Слов'янськ: Вид-во Б.І.Маторіна, 2012. 386с.
8. Москаленко В. В. Социализация личности / В. В. Москаленко. К.: Вища шк., 1986. 200 с.
9. Соціальна і життєва практика дітей з інтелектуальними порушеннями в умовах навчально-реабілітаційних центрів: практико-зорієнтований посібник / За ред. І.Г.Єрмакова, К.С.Тороп, К.В.Рейди. Дніпро: «Інновація», 2018. 382с.
10. Татьянчикова І.В. Формування в учнів з інтелектуальними вадами життєвих компетентностей в процесі їхньої соціалізації: науково-метод. посіб. / І. В. Татьянчикова. Слов'янськ: Вид-во Б.І.Маторіна, 2014. 211с.

Інформаційні джерела:

1. Самостійне опрацювання студентами основних тем навчальної дисципліни «*Організація роботи асистента вчителя і вихователя*» через дистанційне управління в Інтернеті (шифр, пароль).
2. Всеукраїнський фонд «Крок за кроком». Розвиваємо інклюзивну школу разом: партнерство між інклюзивними та спеціальними навчальними закладами. URL: <http://www.ussf.kiev.ua/completedproject/5/>
3. ГО «Асоціація фахівців спеціальної та інклюзивної освіти» <https://www.facebook.com/UASIEP/>
4. Закон України «Про загальну середню освіту». URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/651-14_34
5. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>
6. Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/875-12>
7. Закон України «Про охорону дитинства» URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2402-14>
8. Закон України «Про професійно-технічну освіту» URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80>
9. Засенко В. В. Сучасні проблеми теорії і практики навчання дітей з особливими потребами. [Електронний ресурс]. / В. В.Засенко. Режим доступу: http://canada-ukraine.org/ukr_Journal_V1.htm
10. Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. <https://www.facebook.com/ispukr/>
11. Конвенція про права дитини, прийнята резолюція 44/25 Генеральної Асамблеї ООН від 20 листопада 1989 року URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_021
12. Конвенція ООН про права дитини. URL: http://www.unicef.org/ukraine/convention_small_final.pdf.
13. Колупаєва А. Інтегративні тенденції в освіті дітей з особливими потребами в Україні. URL: http://canada-ukraine.org/ukr_Journal_V1.htm.
14. Колупаєва А.А. Основи інклюзивної освіти : навчально-методичний посібник. К.: А.С.К., 2012. 308 с. URL: <http://www.twirpx.com/file/958780>
15. Концепція Національної стандартної класифікації освіти. Проект. URL: <http://naps.gov.ua/uploads/files/sod/NSKO.pdf>.

16. Концепція розвитку інклюзивної освіти: Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 01.10.2010 № 912 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-kontseptsii-rozvitku-inklyuzvnogo-navchanya> (дата звернення: 14.09.2018).

17. Косарева Г. Підготовка майбутніх вихователів до впровадження інклюзивних форм навчання в освітню практику. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти*: збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. 2014. Вип. 9(52). С. 87–90. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ozfm_2014_9_29.

18. Положення про спеціальну загальноосвітню школу (школу-інтернат) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, затверджене Наказом Міністерства освіти і науки України № 852 від 15.09.2008р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1219-08>

19. Про освіту. Закон України № 2145-VIII від 05.09.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

20. Спеціальна школа «Надія». Батьки і діти. <https://www.facebook.com/special.school.Nadia/>

1. РЕГУЛЯЦІЇ І ПОЛІТИКИ КУРСУ²

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Відвідування усіх занять є обов'язковим. У який спосіб і у які терміни здійснюється відпрацювання пропущених занять? – Відпрацювання пропущених занять здійснюється згідно графіку консультацій, а також шляхом надсилання практичних завдань, самостійних робіт в режимі он-лайн.

Політика академічної доброчесності

Які заходи перевірки на плагіат будуть вжиті викладачем? Які санкції будуть застосовані до студентів, що вдалися до списування, плагіату чи інших проявів недоброчесної поведінки? Надати посилання на приклади оформлення цитувань, посилань на авторів фото, ілюстрацій тощо. – Виконані завдання з елементами плагіату не зараховуються, обговорюються на практичних заняттях. Приклади оформлення цитувань, посилань на авторів тощо також обговорюються на практичних заняттях і надсилаються студентам на електронну пошту.

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Чи можна під час занять користуватися мобільними телефонами, ноутбуками, планшетами та іншими персональними гаджетами? Якщо так, за яких умов? – Можна, але за певних умов: телефоном, якщо з ноутбука вийти не можливо в силу технічних причин; якщо на практичному занятті необхідно представити презентацію тощо.

Комунікація

У який спосіб здійснюватиметься комунікація викладача зі студентами (електронна пошта, Moodle, інші засоби комунікації)? У який термін викладач відповідатиме на письмові запити студентів? Чи існують формальні вимоги до оформлення таких запитів? Якщо так, то які? – Комунікація студентів з викладачем може здійснюватися в різні, прийняті для обох сторін, способи (електронна пошта, Moodle, Zoom, телефон, Viber, Телеграм-канал). Термін відповідей викладача не регламентується. Певних вимог до оформлення запитів студентів не визначено.

---

² Тут зазначається все, що важливо для курсу: наприклад, умови допуску до лабораторій, реактивів тощо. Викладач сам вирішує, що треба знати студенту для успішного проходження курсу!

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2022-2023 рр.

ГРАФІК НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ 2022-2023н. р. (http://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/1635.ukr.html)

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених **Кодексом академічної доброчесності ЗНУ**: <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до *Положення про організацію та методiku проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається *Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9pkmm5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються *Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9p57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється *Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті*: <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються *Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9cfws9v>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: *Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; *Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога (061)228-15-84 (щоденно з 9 до 21).

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ. Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції (Воронков В. В., 1 корп., 29 каб., тел. +38 (061) 289-14-18).

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь-ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ. Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок – п'ятниця з 08.00 до 17.00; субота з 09.00 до 15.00.

ЕЛЕКТРОННЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE): <https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресами:

- для студентів ЗНУ - moodle.znu@gmail.com, Савченко Тетяна Володимирівна
- для студентів Інженерного інституту ЗНУ - alexvasik54@gmail.com, Василенко Олексій Володимирович

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

Центр інтенсивного вивчення іноземних мов: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

Центр німецької мови, партнер Гете-інституту: <https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocnu/nim>

Школа Конфуція (вивчення китайської мови): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>